

सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतर्गत फोर्टीफाईड
तांदूळ वितरणाचा उद्देश व आहारात समाविष्ट
करण्याचे महत्त्व अधोरेकित करून
लाभार्थ्यांमध्ये फोर्टीफाईड तांदूळाविषयी
जनजागृती करण्याकरीता माध्यम आराखडा
२०२५-बाबत २६.

महाराष्ट्र शासन

अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग

शासन आदेश क्रमांक: संकीर्ण-२३२५/प्र.क्र.१४३/ना.पु-२९

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग,

मंत्रालय, विस्तार, मुंबई-४०००३२.

तारीख: ०४ नोव्हेंबर, २०२५

वाचा -

- १) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, शा.नि.क्र. संकीर्ण-२६२१/प्र.क्र.३०३/ना.पु.२९, दिनांक १७/१०/२०२२.
- २) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, शासन परिपत्रक क्र.धानभ-१३२४/ प्र.क्र.१६७/ना.पु.-२९, दिनांक २२/११/२०२४.
- ३) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक व संरक्षण विभाग, शासन परपित्राक क्रमांक: संकीर्ण २६२१/प्र.क्र.३०३(भाग-२)/ना.पु.२९, दिनांक २४/०३/२०२५
- ४) सामान्य प्रशासन विभाग, शासन निर्णय क्र.मावज-२०२१/प्र.क्र.१२६/का-३४, दिनांक १३/०८/२०२१.
- ५) माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई यांचे वृत्तचित्र शाखा/का-७, दिनांक २२/०९/२०२५ च्या बैठकीचे इतिवृत्त.

प्रस्तावना -

फोर्टीफाईड (पोषणतत्व गुणसंवर्धित तांदूळ) तांदूळ वितरण योजना ही केंद्र शासनाची योजना असून अन्न, नागरी पुरवठा आणि ग्राहक संरक्षण विभाग TPDS (लक्ष्य निर्धारीत सार्वजनिक वितरण प्रणाली) मार्फत NFSA कायद्यांतर्गत महाराष्ट्र राज्यात अंत्योदय अन्न योजना, प्राधान्य कुटुंबे आणि वसतिगृहे (आश्रमशाळा) यांना फोर्टीफाईड तांदूळ वितरित करत आहे. किमान आधारभूत किंमत खरेदी योजनेतर्गत खरेदी करण्यात आलेल्या धानाच्या भरडाईअंती प्राप्त होणाऱ्या सीएमआरचे (तांदळाचे) फोर्टीफिकेशन करण्याबाबत निर्देश देण्यात आलेले आहेत. राज्यात लोकसंख्येतील ॲनेमियाच्या समस्येचे प्रमाण कमी करण्यासाठी केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार संपूर्ण राज्यात एप्रिल २०२३ पासून केवळ फोर्टीफाईड तांदूळ वितरीत करण्यात येत आहे.

सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतंत्रगत वितरीत करण्यात येणारा फोर्टीफाईड तांदूळ विषयी विविध वृत्तपत्रे, समाज माध्यमे इत्यादी माध्यमांमध्ये प्लास्टीक तांदूळ असल्याचा दिशाभूल व चुकीचा संदेश देणाऱ्या बातम्या प्रसिद्ध झाल्या आहेत. विभागाकडून, क्षेत्रिय कार्यालयांकडून सदर बातम्यांच्या अनुषंगाने वेळोवेळी खुलासा देण्यात आला आहे. तसेच फोर्टीफाईड तांदूळ योग्य पद्धतीने शिजवण्याबाबत जागरुकता लाभार्थ्यांमध्ये कमी आहे. सबब, फोर्टीफाईड तांदूळाचे सेवन करणे अॅनेमियाचे प्रमाण कमी करण्यास जास्त परिणामकारक ठरु शकते, या दृष्टीकोनातून सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतंत्रगत फोर्टीफाईड तांदूळ वितरणाचा उद्देश व आहारात समाविष्ट करण्याचे महत्त्व अधोरेकित करून लाभार्थ्यांमध्ये फोर्टीफाईड तांदूळाविषयी जागरुकता निर्माण करणे आवश्यक आहे.

फोर्टीफाईड तांदूळाविषयी जनजागृती या उद्देशाकरीता माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयामार्फत जाहिरातीव्वारे प्रसार व प्रसिद्धी करून प्रभावी अंमलबजावणी करण्यासाठी विभागामार्फत दिनांक १२/०९/२०२५ रोजीच्या टिप्पणीन्वये रक्कम रु. २,९२,००,०००/- जाहिरातीच्या माध्यम आराखड्याचा प्रस्ताव सादर केला. त्यानुसार, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मुंबई यांनी सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षात राज्यात अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत फोर्टीफाईड तांदूळाची प्रसार व प्रसिद्धी प्रभावीपणे करण्याकरीता रक्कम रु. २,९२,००,०००/- इतक्या रकमेच्या जाहिरात माध्यम आराखड्यास मान्यता दिलेली आहे.

सामान्य प्रशासन विभागाच्या दिनांक १३/८/ २०२१ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार शासकीय जाहिराती वितरण धोरणाच्या अंमलबजावणीची कार्यपद्धती विहीत करण्यात आली आहे. त्यानुसार अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या प्रचार व प्रसिद्धीसाठी सादर करण्यात आलेल्या माध्यम आराखड्यास माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाच्या माध्यम आराखडा नियोजन व अंमलबजवणी समितीच्या दिनांक २२/०९/२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत मान्यता देण्यात आलेली आहे. सदर आराखड्यास प्रशासकीय मान्यता देण्याची बाब शासनाच्या विचारधीन होती. त्याबाबत शासन पुढील प्रमाणे निर्णय घेत आहे.

शासन निर्णय:-

सन २०२५-२६ या आर्थिक वर्षामध्ये राज्यात अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या योजना तसेच सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेअंतर्गत फोर्टफाईड तांदूळविषयी जनजागृती करण्याकरीता जाहिरात व प्रसिद्धीच्या माध्यमातून जनसामान्यांपर्यंत पोहचविणे या उद्देशाकरीता माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाच्या माध्यम आराखडा नियोजन व अंमलबजवणी समितीच्या दिनांक २२/०९/२०२५ रोजी झालेल्या बैठकीत मान्यता देण्यात आलेल्या आराखड्यास जनजागृती कार्यक्रम सन २०२५-२६ या वर्षात राबविण्यास, तसेच तो राबविण्यासाठी येणाऱ्या रक्कम रु.२.१२ कोटी (करांसहित) इतक्या खर्चास या शासन निर्णयान्वये प्रशासकीय मान्यता देण्यात येत आहे.

२. सदर प्रचार व प्रसिद्धी माध्यम आराखड्यानुसार येणाऱ्या अंदाजित खर्चाचा तपशील खालील प्रमाणे राहील :-

माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागाच्या योजनांच्या (फोर्टफाईड तांदूळ वितरण योजना) व्यापक प्रसिद्धीकरिता प्रस्तावित अंदाजित माध्यम आराखडा								
क्र.	Media	मळ दर, प्रक्रिया	Details	वारंवारिता	संख्या/ दिवस	एकूण अंदाजित रक्कम	जीएसटी	एकूण अंदाजित रक्कम (संवेदनसंगत)
समाज माध्यमांदारे प्रसिद्धी (समाज माध्यम शास्त्री)								
१	सोशल मिडिया (Social Media) आणि डिजीटल मिडिया, ओटोटी माध्यमांदारे प्रसिद्धी	विहित इ-निविदा प्रक्रियेदारे	शासन नियंत्रित, २३.११.२०२३ मध्यौल संसायाच्या सूचीचीयाची संस्थांमात्र विहीती कार्यपद्धतीचे अवलंब करून प्रसिद्धी करणे शक्य होइल. या माध्यमांच्या संस्थेनी निविदेमध्ये नमूद केलेल्या दराने प्रसिद्धी करण्याचे प्रस्तावित	नमूद अंदाजित रक्मेच्या मद्दतीत	३ महिने	१,७३,००,०००	३१,१४,०००	२,०४,१४,०००
Total - A + B								
१	शासन, द०.२३.०९.२०२३ नंसारे रु.५.०० कोटी इतक्या रक्मेप्रदारेच्या प्रसिद्धी आराखड्यासाठी एकूण खर्चाच्या ५% (रु.२० लाई) आणि त्यापेक्षा प्रत्येक वार्षिक रक्ममध्यांदारे २०% (व्यावर रक्मवर (रु.५ कोटी वजाजाती) प्रमाणे	शासन नियंत्रित तरतुदीनुसार	माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाता येणारा कायावलयान उपकरणावरील खर्च, सापेट अवर, तात्पुरता भनुव्याक्तवरील खर्च, संशोधन खर्च, वाहतुक खर्च, इतर किरकाळ खर्च			१,७३,००,०००	-	२,११,०६,०००

३. प्रस्तूत बाबीकरीता होणारा खर्च “मागणी क्र. एम-३, मुख्य लेखाशिर्ष ३४५१, सचिवालयीन - आर्थिक सेवा, ०९०, सचिवालय (००)(००)(०१) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग (खुद्द) (दत्तमत) (अनिवार्य) (३४५१०१६२) २६-जाहिरात व प्रसिद्धी” या लेखाशिर्षाखाली सन २०२५-२६मध्ये उपलब्ध असलेल्या निधीतून खर्ची टाकण्यात येईल.

४. उपरोक्त खर्चास वित्तीय अधिकारी नियम पुस्तिका १९७८, शासन निर्णय क्र.रवका १०९८/५६७/प्र.क्र.२३३८/नापु-१२ दिनांक ३०.०८.१९९८ अन्वये भाग-दुसरा, उपविभाग- चार, अ.क्र.२६, अन्वये जाहीरातीवरील खर्चाबाबत प्रशासनिक विभागास असलेल्या वित्तीय अधिकारांतर्गत मान्यता देण्यात येत आहे.

५. माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालयाने यानुषंगाने पुढील उचित कार्यवाही करावी. प्रस्तूत प्रचार व प्रसिद्धी कार्यक्रम राबविण्यासाठी खर्च करतांना शासनाने वेळोवेळी निर्गमित केलेल्या शासन निर्णय/आदेश/परिपत्रक यानुसार तसेच वित्त विभाग, शासन निर्णय क्र.विअप्र-२०१३/प्र.क्र.३०/२०१३/विनियम, दिनांक १७/०४/२०१५ अन्वये निर्गमित नियम पुस्तिका १९७८ मधील तरतुदीचे /अटी व शर्तीचे काटेकोरपणे पालन करण्यात यावे.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२५११०४९९२५५४०३०६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

राजश्री सारंग
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. विरोधी पक्षनेते (विधानसभा / विधान परिषद), महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई.
२. सर्व सन्मानीय विधानसभा / विधान परिषद सदस्य,
३. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
४. मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा. उपमुख्यमंत्री (नियोजन व वित्त) यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
६. मा. मुख्य सचिव यांचे उप सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
७. मा. मंत्री, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव,
८. सर्व विभागीय आयुक्त,
९. सर्व जिल्हाधिकारी (मुंबई शहर व उपनगर वगळून),
१०. नियंत्रक शिधावाटप व संचालक, नागरी पुरवठा मुंबई,
११. नियंत्रक, वैधमापनशास्त्र, मुंबई,
१२. वित्तीय सल्लागार व उपसचिव, अन्न नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई.
१३. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर,
१४. महालेखापाल (लेखा परीक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर,
१५. अधिदान व लेखा परिक्षा अधिकारी, मुंबई
१६. अधिदान व लेखा अधिकारी मुंबई
१७. निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई
१८. वित्तीय सल्लागार व उपसचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मंत्रालय, मुंबई

- ૧૯. સર્વ ઉપ આયુક્ત (પુરવઠા),
- ૨૦. સર્વ જિલ્હા પુરવઠા અધિકારી,
- ૨૧. સર્વ અન્ન ધાન્ય વિતરણ અધિકારી
- ૨૨. સર્વ ઉપનિયંત્રક (શિધાવાટપ) મુંબઇ/ઠાણે
- ૨૩. નિવઢનસ્તી (ના.પુ.-૨૯).